

Župan in deželni svetovalec B. Brezigar na »Našem prazniku« v Trnovci

Dogodki v Sloveniji široko odmevajo v Zamejstvu

Sekcija Ssk za občino Devin-Nabrežina je priredila 27. in 28. avgusta »Naš praznik« v Trnovci. Ob tej priložnosti je Mladinska sekcija pričela izvajati akcijo »Za boljši jutri«, o čemer pišemo na drugem mestu. V prisotnosti nekaterih članov Odbora za varstvo človekovih pravic iz Ljubljane je akcijo obrazložil tajnik Damijan Terpin. Nato pa je imel govor župan in deželni poslanec Bojan Brezigar. Njegova izvajanja objavljamo v celoti.

(Ured.)

»Za boljši slovenski jutri«. Geslo, s katerim se nam danes predstavlja naša mladina, odpira novo poglavje odnosov znotraj slovenskega ljudstva, odnosov med matico in manjšino, pa tudi naših skupnih prizadevanj za uveljavljanje osnovne pravice vsakega naroda, to je rabe materinega jezika. Prav zaradi tega gesla in zaradi te pobude, pri kateri se uveljavlja enotni slovenski prostor mimo običajnih kulturnih in športnih srečanj, se mi zdi nujno, da danes spregovorim predvsem o jeziku, o našem boju in o naših prizadevanjih za uveljavljanje slovenskega jezika to in onstran meje.

Dejal sem, da se s to pobudo enotni slovenski prostor predstavlja javnosti drugače kot doslej. Tu seveda nočem zmanjševati vloge, ki jo ima v vseh teh povojnih letih vse tisto, čemur pravimo enotni kulturni prostor. Nasprotno, s politiko enotnega slovenskega kulturnega prostora nam je uspelo dolga leta premoščati vsaj nekatere pregrade in vzpostavljati sodelovanje med Slovenci iz matice in iz zamejstva vsaj na kulturnem področju. Danes to ne zadošča več; res je sicer, da je kultura eden bistvenih dejavnikov vsakega naroda, prav tako pa je res, da je jezik ena tistih prvin, ki daje narodu pravico, da je narod. In danes je slovenski jezik ogrožen, tako tu, v zamejstvu, kot žal tudi v sami Sloveniji. V prizadevanju za naš jezik se torej najbolje odraža naš skupni slovenski prostor.

Res, žalostno je, da moramo ugotovljati, da je prav boj za uveljavljanje slovenskega jezika člen, ki nas danes združuje. Še bolj žalostna je ugotovitev, da tudi o tem vprašanju med Slovenci ni enotnosti, da niti tega ne občutimo vsi v enaki meri. Tako jemljemo na znanje, da se še ponavljajo stališča, ki iz zgodovinskega zornega kota vztrajajo pri dogmi, da so vsa vprašanja rešena, da gre le za različna tolma-

čenja zakonskih določil. Takega dogmatškega pojmovanja dogodkov ob zadnjem ljubljanskem procesu seveda ni mogoče sprejemati, še manj z njim soglašati. Tu ne gre za noben ideološki boj in minili so časi, ko so bili vsi, ki niso soglašali z uradno resnico, proglašeni za izdajalce. Tu gre za nekaj zelo enostavnega, za pravico naroda, da se na ozemlju lastne države poslužuje svojega jezika. In tej pravici sedaj uradni beograjski krogi oporekajo. Tokrat gre za vojaško sodišče, jutri bi se lahko ta praksa »poenostavljanja« ali »jugoslavizacije« nadaljevala, seveda v škodo najšibkejših, to je slovenskega in makedonskega naroda. Dejstvo je, da je kljub očitnim družbenopolitičnim spremembam velikosrbski nacionalizem še vedno globoko zakoreninjen, je torej nasprotnik, kateremu se ni mogoče podrežati.

Mi, ki že leta občutimo vsakodnevni pritisk na naš jezik, smo seveda zelo pozorni na ta dogajanja. Ne samo zato, ker te kršitve osnovnih pravic naroda škodujejo tudi nam, saj smo že slišali vrsto očitkov, češ še v Ljubljani ne morete govoriti slovensko, kaj se torej repenčite tu v zamejstvu. Res, manjšina je občutila težo teh dogajanj, saj so jih nacionalistični krogi, tako pri nas kot tudi na Koroškem, krepko izkoristili. Vendar je občutnejše, skoraj moreče moralno breme, ki ga ti dogodki prenašajo med nas. Tako da postane za pripadnika zamejske skupnosti pravzaprav

vprašljivo, ali ima njegov vsakodnevni boj sploh še smisel, ali so cilji, za katere se poteguje, res tako visoki, da se je zanje vredno boriti.

Slovenci v Italiji smo o teh vprašanjih že dolga leta razdvojeni. Čeprav sami sebi tega ne priznavamo, obstaja precej jasna črta ločnica med načelnostjo naših zahtev in med pragmatizmom izkoriščanja vsega, kar nam nudi sistem, v katerem živimo. Prav v zadnjem času se pragmatizem čedalje bolj uveljavlja. Manj je načelnih pobud, manj je enotnosti, ki smo jo po množičnih manifestacijah na goriškem Travniku in v Trebčah založili, ker je očitno nekaterim delom slovenske manjšine presedala prav zato, ker je ta enotnost bila res enotna, na narodnostni in ne na kaki drugi osnovi. In tako sedaj v duhu pragmatizma pristajamo na nekakšno psevdodvojezičnost, pri kateri je za slovenščino rešeno samo načelo in nič drugega, pri nekaterih vprašanjih pa še to ne. Večinski narod, ki pozorno spremlja naše življenje, vsekakor mnogo pozorneje, kot si mi sami predstavljamo, je seveda ta nihanja izkoristil. In tako se je začelo. Danes lahko rečemo, da smo v borih dveh letih, ob našem sicer načelnem boju za globalni zaščitni zakon, izgubili nekatere pravice, ki smo jih prej uživali. Na primer, dežela ne sprejema več prošenj, napisanih v slovenščini, prav tako pokrajina, pošta vrača pisma s

dalje na 6. strani ■

Poletje ekoloških problemov

Poletna počitniška doba je nekako za nami in ko se oziramo nazaj, lahko ugotovimo predvsem dve značilnosti letošnjega poletja: dolgotrajno sušo, ki je povzročila veliko škode predvsem v kmetijstvu, in celo vrsto težav v zvezi z onesnaženjem okolja. Pravzaprav celo sušo nekateri pripisujejo onesnaženju ozračja. Prevelika količina plinov, še posebej ogljikovega dioksida, naj bi v atmosferi ustvarila nekakšno plast, ki naj bi povzročala na svetu učinek rastlinjaka, ki ga ščiti plastična folija. Zaradi spremenjenih klimatskih razmer naj bi letošnje poletje bilo izredno sušno

v številnih deželah severne polute, v tropskem ali subtropskem pasu pa naj bi prišlo do silovitih neurij in poplav. V Indiji, Bangladešu, Sudanu in drugod so poplave povzročile več sto mrtvih in ogromno gnotno škodo.

A v vročih poletnih dneh, ko je termometer kazal tudi po 35 stopinj Celzija in ni bilo mogoče najti ohladila niti v senci, je dnevne dogodke s političnega ali gospodarskega prizorišča pogosto vznemirjala vest o okuženju zraka, umazanih vodah ali o ekoloških nesrečah. Nesreča v podjetju

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 4. septembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Čarodajni noviči«; 11.00 V svetu valčka; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Veliki svet malih domovin; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Oprosti, ne juriš?« Poletni satirični minikabaret Borisa Kobala in Sergeja Verča; 15.00 Na počitnice!; 16.00 XXIII. študijski dnevi DRAGA 88. Neposreden prenos iz parka Finžgarjevega doma na Opčinah; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 5. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v cerkvi sv. Martina v Dolini; 12.00 Naše ljube navade in razvade; 12.40 »Sreča je kakor sonce: kadar je najlepše, zatone«; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Slovenske ljudske pesmi. Poje Slovenski oktet; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 S poti po Afriki; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 6. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Srce poezije Simona Gregorčiča; 9.00 Zdravilne rastline in sadni sokovi; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana vodi Pierre Dervaux; 12.00 Dogodivščine jugoslovanskega režiserja v vročem povojnem Trstu; 12.40 »Oprosti, ne juriš?« Poletni satirični minikabaret Borisa Kobala in Sergeja Verča; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Primorski pihalni orkestri; 14.30 »Dogodivščine mravljinčka Ferdinanda« - 21. del; 15.00 Jezik mladih; 16.00 Potujmo!; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Ne morem jih pozabiti; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 7. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Problemi sodobne družbe; 9.00 Kuharska potovnica; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični orkester iz Békéscsabe in zbor Cappella Civica vodi Marco Sofianopulo, tenorist Giuseppe Botta; 12.40 V prostem času; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Mladinski zbor Glasbene matice iz Trsta; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.30 Glasbene diagonale; 16.00 V objemu gora; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Slovensko slovstvo v filmu; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 8. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Iz tišine glas; 9.00 Prehrana in zdravje; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Godalni kvartet Glasbene matice: violinista Zarko Hrvatič in Aleksandra Pertot, violist Marko Bitežnik in violončelist Peter Filipčič; 12.00 Magnetizem ženske poezije; 12.40 Ko zvezde zableščijo; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Primorski pihalni orkestri; 14.30 »Dogodivščine mravljinčka Ferdinanda« - 22. del; 15.00 Neskončno letnih časov; 16.00 Zapiski s poti; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Četrtekova srečanja: Pogovori; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 9. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana vodi Anton Nanut, pianist Aldo Trama, mezzosopranistka Marjana Lipovšek, tenorist Wolfgang Millgramm; 12.00 V filmskem svetu; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Mešani zbor »Bath Camerata« iz Batha Avona na Angleškem; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Spoznavajmo računalnik; 16.00 Odhajanja; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 10. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 9.00 Prehrana in zdravje; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert iz studia; 12.00 Na počitnice!; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.30 Navdih književnosti v opernem izrazu; 16.00 Filmi na ekranih; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Ne morem jih pozabiti; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ nadaljevanje s 1. strani

Fermoplant v Massi Carrari, prisotnost naravnega radioaktivnega plina radona na področju letalskega oporišča pri Avianu in druge nesreče italijanske kemične industrije so v preteklih mesecih močno razburile duhove. V zadnjih tednih pa je bila javnost pod vtisom cvetenja alg v Jadranskem morju. Pojav so strokovnjaki pripisali izrednim vremenskim razmeram, visoki temperaturi, pomanjkanju padavin in majhni pretočnosti Severnega Jadrana. Morski biologi in drugi raziskovalci so ugotavljali, da gre za naraven pojav, ki se ponavlja in da ne predstavlja večje nevarnosti za kopalce. V resnici pa je cvetenje alg postalo pogost pojav šele v zadnjih letih in tega dejstva ne moremo pripisati samo vremenskim razmeram. Neizpodbitno dejstvo je namreč, da prekomerno razmnoževanje alg omogoča predvsem povečana količina fosfatnih in nitratnih snovi v morski vodi. Torej gre spet za onesnaženje, ki mu je treba iskati razloge v sodobnem kmetijstvu in nesmotrni rabi umetnih gnojil ter drugih industrijskih odpadkih, ki se po Padu in drugih rekah izlivajo v morje ter povzročajo onesnaženje. Cvetenje alg je letos povzročilo pravi preplah med javnimi upravitelji. Prišlo je do cele vrste sestankov tudi na meddeželni in meddržavni ravni, saj so se sestali predstavniki prizadetih mest ob Jadrano in so na srečanju poleg italijanskih upraviteljev in politikov bili tudi jugoslovanski predstavniki iz Istre in z dalmatinske obale. Vsi so se strinjali, da je treba poskrbeti za namestitvev čistilnih naprav in za sanacijo italijanskih rek, še posebej Pada. Ukrepi so seveda dolgoročni in zato rezultati ne bodo tako hitro vidni, dejstvo pa je, da je vprašanje onesnaženja okolja dobilo že take katastrofalne dimenzije, da jih nihče ne more več omalovaževati.

Gre za pojav, ki ima žal svetovne dimenzije, saj onesnaženje vedno bolj prizadene tudi afriška, južnoameriška in azijska področja, ki doslej niso poznala tega pojava. Dovolj je, da se spomnimo na katastrofalni pojav sekanja tropskih gozdov, ali na dogodke, ki so se pripetili okrog italijanskih industrijskih strupenih odpadkov, ki so jih bili brez dovoljenja raztovorili na Nigerijski obali oziroma v Libanonu, pomislimo na polemike, ki so nastale v zvezi z

ladjo Zanoobia in njeno posadko, ki v vsem Sredozemlju ni našla pristanišča, kjer bi lahko pristala, dokler niso potrebne dovoljenja izdale italijanske oblasti in je ladja smela pristati v Genovi.

Cela vrsta dogodkov in znakov torej opozarja človeštvo, da je nastopil čas, ko bo moral z največjo pozornostjo reševati vprašanja onesnaženja okolja. Množično umiranje tjulnjev v Severnem morju, jastrogov v Volgi, školjk in mnogih rib v Jadranskem morju, vse to nas opozarja, da se z naravo ni mogoče šaliti, veržene reakcije lahko namreč povzročijo neustavljiv val, ki bi neizogibno prizadel tudi človeka. Ta pa bi v tem primeru sam nosil odgovornost za posledice.

—o—

Skupno proti teroristom

Italija je uradno zaprosila Avstrijo, naj ji pomaga pri zatiranju zadnjega vala terorizma na Južnem Tirolskem. Dne 29.8. je bil na Dunaju notranji minister Gava, ki je imel razgovore z avstrijskim kolegom Blechom. Uradno sta ministra razpravljala o uresničevanju italijansko-avstrijskega sporazuma iz novembra 1986 o sodelovanju v boju proti mednarodnemu terorizmu. Dejansko bosta sedaj državi uresničili že takrat dogovorjene ukrepe, ki so ostali na papirju.

Kot je povedal sam Gava, je bil razgovor v glavnem posvečen položaju na Južnem Tirolskem. Italija je zadnja leta storila vse, kar je mogla, da bi v bocenski pokrajini zagotovila mir in dejavno sožitje med različnimi narodnimi skupinami. Avstrija naj bi ji zato pomagala, je nadaljeval Gava, da se premagajo skupinice skrajnežev, ki bi rade s terorjem onemogočile razvojni načrt, ki ga podpirajo vse tamkajšnje demokratične sile. V ta namen se bo povečalo sodelovanje med kvesturo v Bocnu in policijo v Innsbrucku.

V Bocnu je medtem skupina podjetnikov in sindikalistov, ki so blizu Južnotirolski ljudski strani, objavila odprto pismo, v katerem ogorčeno zavrača trditve bocenskega državnega pravdnika Martina, češ da Južni Tirolci ne sodelujejo s preiskovalci, ki se borijo proti terorizmu.

Proti genocidu v Romuniji

Madžarski partijski in vladni predsednik Grosz je zelo previdno komentiral srečanje, ki ga je imel z romunskim predsednikom Ceausescujem. To je bil po 11 letih prvi vrhunski sestanek med sosednima državama, ki sta članici Varšavskega zavezništva. Žgoče sporno vprašanje je zatiranje madžarske manjšine v Transilvaniji, v mejah Romunije. Tam živi milijon 700 tisoč Madžarov. Romuni pa načrtujejo porušnje sedem tisoč vasi od skupnih 13 tisoč vasi, kjer živi manjšina. Ukrep zadeva tudi nemško manjšino v Transilvaniji, uradno pa je njegov cilj v tem, da se na tistem širokem območju v okviru agrarne

reformne ustanovijo nova kmetijsko-industrijska središča. Za Madžare pa so ti načrti jasen poskus genocida.

Grosz je izjavil, da sestanek še ne pomeni začetka drugačnih odnosov med državama. Povedal je še, da se je z romunskim vodstvom razgovarjal devet ur. Tretjino časa je posvetil manjšini. Romuni so obljubili večje podrobnosti in bodo dovolili madžarskim opazovalcem, da sledijo načrtu. Grosz je še spregovoril o zahtevi, naj Romuni dovolijo izselitev madžarskih prebivalcev, ki si tega želijo. Prihodnje leto naj bi prišlo do novega vrhunškega srečanja.

Pod »nemškim« jarmom?

V smislu razlag uradnega zgodovinskega pisja naj bi bila samostojnost slovenske Karantanije le kratkotrajna. Nekako po letu 700 naj bi se Karantanci povsem osamosvojili od Obrov, toda že okoli 750 morajo priznati nadoblast Bavarcev, v zameno za bavarsko pomoč proti Obrom. Ker pa so se okoli 820 pridružili protifrankovskemu uporu kneza Ljudevita v Slavoniji — Bavarci so bili namreč podrejeni Frankom — so zaradi sledečega poraza izgubili tudi notranjo samoupravo, z lastnim knezom, in seveda lastno plemstvo, če so ga sploh imeli.

Dejstvo pa je, da po letu 820, pravzaprav 828, ni bila preosnovana samo uprava v Karantaniji, kjer so zavladali frankovski grofje namesto domačih knezov. Ta grofovska uprava je bila uvedena v celotnem Frankovskem kraljestvu. Bavarci so npr. izgubili lastne kneze že 788, prav tako zaradi upora.

Uradno zgodovinske prikazuje te spremembe nekako v odnosu: Nemci nasproti Slovanom, češ da je frankovski (nemški) fevdalizem dokončno zlomil slovensko Karantanijo. V resnici pa ves srednji vek ne pozna kakega nacionalizma in še najmanj kake pangermanske ali panslovenske ideologije. Pismeni jezik je bila v prvi vrsti latinščina, vodilna misel krščanstvo nasproti poganstvu, ne pa kakšno nemštvo proti slovanstvu, kar se pojavi šele v 19. stoletju.

Tisto, kar uradno zgodovinske zamolči, je obnovitev vojvodine Karantanije pod vojvodom Arnulfom (876), ki je bil nezakonski sin Karlmana, (sina vzhodnofrankovskega kralja Ludvika) in Liutswinde, po vsej verjetnosti Karantanke. Zakaj, le če je bil po enem od staršev karantanskega rodu, so ga Karantanci imeli za svojega vojvodo. Viri pa poročajo, kako so Karantanci Arnulfa podpirali, tako da so ga vojaško podprli, ko je izsilil izvolitev za vzhodnofrankovskega kralja (887), kasneje tudi za cesarja (896).

Karantanija v svojstvu vojvodine je pod Arnulfom pomenila nadaljevanje stare Karantanije, kar danes priznava celo koroško zgodovinske. Tako zgodovinarica Claudia Fräss-Ehrfeld, dasi (še) noče priznati, da je to pomenilo nadaljevanje slovenskega političnega izročila.

Kmalu potem ko je postal Arnulf kralj, je za namestnika v Karantaniji postavil svojega bratranca po materini strani, Luitpolda (Leopolda), na Kranjskem spet svojega sorodnika Ratolda iz rodu Ebersbergov.

Luitpold je bil tudi mejni grof na Bavarskem in začetnik ene najmočnejših rodbin. Njegov sin Arnulf je obnovil vojvodino Bavarsko; drugi sin Bertold pa je vladal v Karantaniji, kot vojvoda od 927, in od 938 še na Bavarskem (†947). Njegova sestra Judita je bila poročena s Henrikom, bratom cesarja Otona I., ki je potem postal vojvoda Bavarske in Karantanije.

Eden od Bertoldovih sinov pa je očitno nadaljeval po materi prevzeto dediščino rodbine Babenberg, ki je vladala v Vzhodni krajini (Avstriji).

Že iz teh primerov vidimo rodbinsko povezanost med Karantanijo in plemiški rodbinami v vzhodnofrankovskem kraljestvu. O kakem »nemškem« jarmu ni nobenega sledu v virih. Seveda oblikovanje plemstva v Karantaniji ne obstaja na rodbinski pripadnosti slovenstvu, temveč na karantanskem državnem pravu. Plemstvo je ravno tisto, ki še stoletja vztraja na ustoličevanju novega vojvode od kmeta, ki je po izročilu nosilec karantanske državnosti.

Vojvodsko nasledstvo gre po rodbinskih zvezah, ki so ugotovljene, razen v primeru nastopa rodbine Eppenstein, katere pripadnik Adalbero je 1011 nasledil koroškega vojvodo Konrada iz rodbine Salijcev. Vendar poudarja zgodovinar Braumüller, da je sorodstvena zveza med Luitpoldinci in Eppensteinci verjetna. Naslednja rodbina Spanheim, ki je po sorodstvu spet sledila, pa nosi svoje ime po zetu, ki se je priženil iz Porenja. Avstronemško zgodovinske pa to dejstvo ponareja, češ da gre za nemško rodbino. Tudi kasnejši nastop vojvod iz rodu Goriško-Tirolskih in Habsburgov ima sorodstvene zveze in se vrši v smislu nasledstvenih pogodb.

Plemstvo v Karantaniji in poznejših slovenskih deželah ima prav takšen značaj kakor drugod po Evropi. O kaki podložnosti naših dežel nemštvo v virih ne najdemo navedb. Ta »podložnost« se pojavi šele v nacionalističnem zgodovinske 19. stoletja, ko pangermanstvo in panslovanstvo povsem zanikata kakršnokoli državotvornost Slovencev in si v prvi vrsti podredita zgodovinske.

Joško Šavli

Jedrsko zlivanje

V kraju Erice na Siciliji se je v nedeljo, 28. avgusta, začelo mednarodno zborovanje fizikov, ki že osmo leto razpravljajo o nevarnosti jedrskih vojn in uporabi jedrske energije v miroljubne namene. Med najpomembnejšimi novostmi iz Erice je v svetu odjeknila vest, da so fiziki raziskovalne ustanove v mestu Livermore v Združenih državah Amerike odkrili sistem za jedrsko zlivanje, ki deluje na osnovi lazarja. Gre za jedrsko reakcijo, pri kateri se dve atomski jedri zlijeta v težje jedro in pri tem sprostita veliko energije. Gre za takoimenovano jedrsko fuzijo, se pravi reakcijo, ki bi človeštvu omogočila poceni in čisto ter varno proizvodnjo jedrske energije. Gre za cilj, ki si ga je postavila že cela vrsta raziskovalcev in fizikov.

Teoretične raziskave so nakazovale možnost preprostega in poceni sistema jedrskega zlivanja, sedanje odkritje pa naj bi tudi močno približalo čas, ko bo ta metoda res uporabna in funkcionalna. Pri tem, glede na sedanje tehnološke sposobnosti, velja pripomniti, da bo široka uporaba jedrskega zlivanja za proizvodnjo energije stvar drugega desetletja prihodnjega stoletja. To pomeni, da pred letom 2010 ne bo mogoče govoriti o splošni uporabi jedrske fuzije v energetske namene. Doslej je namreč predstavljal glavni problem prav tehnična izvedba tega postopka. Do jedrskega zlitja pride namreč le, če se gibljeta jedri dovolj hitro druga proti drugemu, da premagata elektronsko odbojno silo. Zlivanje poteka le v plazmi z zelo visoko temperaturo, v kateri imajo jedra zaradi termičnega gibanja dovolj veliko povprečno kinetično energijo.

Glasba v poletni Toskani

Kulturno bogastvo določenega ozemlja se kaže in nenehno razodeva preko njegove umetniške in duhovne zapuščine, preko njegovih spomenikov in zakladov. Vse to lepo izstopa in se v vidni obliki odraža prav v Toskani, ki prav gotovo v Italiji prednjači v vsem kulturno-zgodovinskem bogastvu. Mesta zelene Toskane s Firencami na čelu to jasno izpričujejo, saj dihaajo srednjeveško in renesančno davnino na skoraj vsakem koraku. Naj gre tu za večja ali manjša mesta in mesteca, posebej na gričevnatih tleh, kjer se zgodovinski in umetniški vrednosti pridružuje še naraven okvir prostranih zelenih ograd z oljkami in trtami ...

Eno takih manjših mest je Montepulciano — nekdanji Mons Politianus, — ki visoko na gričevnatem ozemlju gospodujejo zre na spodnje doline nekje med Sieno in Arezzom, prav tako in gotovo še bolj znanimi srednjeveškimi toskanskimi mestnimi republikami. To slikovito mesto na visokem griču — iz katerega izhaja tudi znani pozno srednjeveški pesnik Il Poliziano — je danes znano predvsem po nekaterih razkošnih spomenikih in cerkvah. Znano je tudi po svojem vinu »Il Nobile« ali po svoji starodavni železarski umetni obrti. V našem primeru pa moramo pose-

bej beležiti njegov že več kot desetletni glasbeni mednarodni festival, pravzaprav »umetniško delavnico« (cantiere d'arte), ki je zaslovela daleč naokrog.

Koncerti in glasbeni popoldnevi so malo po vseh kottičkih starega mesta. Popoldne so take »delavnice« na starih mestnih trgih ali po križnih hodnikih raznih palač ali samostanov. Zvečer pa večji koncerti v razkošni gledališki dvorani ali po znamenitejših cerkvah. In prav takemu koncertu sem lahko prisostvoval v monumentalni baročni cerkvi oz. templju sv. Blaža, že precej izven zgodovinskega središča, sredi zelenja in na zelo lepem in od daleč vidnem mestu. Tu je bil namreč zaključni koncert letošnjega festivala, ki v res vročem toskanskem avgustu vseeno privabi veliko število poslušalcev. Orkester Deutsche Kammer philharmonie in mešani zbor pedagoške glasbene akademije iz Gradca so skupno z vokalnimi solisti in pod barvito taktirko dirigenta G. Gelmetija izvajali veličasten Haydnov oratorij »Stvarjenje«, kjer veliki glasbenik od uvodnega orkestralnega Kaosa (ki bi lahko po svoji izraziti in siloviti zgradbi spomnil kar na sodobne kozmološke teorije o stvarjenju z začetno eksplozijo!) do bo'j

dalje na 5. strani ■

MLADI Z OPČIN NA USPELEM GOSTOVANJU V KANADI

V torek, 30. avgusta, je nekaj pred poldne pristalo na letališču v Benetkah letalo, ki je pripeljalo domov mladinski pevski zbor »Vesela pomlad« z Opčin in ansambel »Zvezde«. Gostovanje, ki je trajalo 20 dni, je bilo veliko doživetje za mlade pevce, njihovega pevovodjo Franca Pohajača in za spremljevalce, ki so se jim pridružili na poti po Kanadi. Zbor in ansambel sta v teh dneh imela 14 pomembnejših nastopov, med katerimi se s posebno toplino spominjajo koncerta, ki so ga imeli v starostnem domu Lipa v Torontu. Ta

V spomin na pokojno gospo Lojzko Peterlin daruje družina 50.000 lir v tiskovni sklad Novega lista.

hišni nastop je bil izredno prisrčen, saj so prebivalci doma s petjem in glasbo doživljali svoja mlada leta in obujali spomine na domovino. Pravo doživetje pa so pevci in ansambel imeli na srečanju Prekmurcev, ki živijo v Kanadi. Kakih 1800 se jih je zbralo na farmi, kjer so privedili že tradicionalno srečanje. Zadnje soboto je zbor nastopil med prireditvijo primorskega kluba Simon Gregorčič, v nedeljo pa sta zbor in ansambel bila gosta na Baragovem dnevu. Najpomembnejši nastop pa je bil 23. avgusta, ko sta zbor in ansambel obiskala županstvo v Torontu in nato opoldne nastopila na glavnem mestnem trgu pred županstvom. Nastop je delno oddajala tudi kanadska televizijska postaja.

Slovo od kanadskih rojakov je bilo ganljivo. Mladi pevci in člani ansambla so namreč spoznali drugačno dimenzijo slovenskega bivanja in navezali prijateljske vezi s številnimi rojaki, ki so jih srečali na praznikih in po nastopih, saj so jih povsod sprejeli z izredno toplino in velikim navdušenjem.

—o—

Sovjeti so izstrelili v vesolje raketo s prvo mešano sovjetsko-afganistansko posadko.

Kmetijski dnevi v Boljuncu

Od 9. do 12. septembra 1988 bodo v Boljuncu (občina Dolina pri Trstu) tradicionalni KMETIJSKI DNEVI, ki jih organizirajo vse občine tržaške pokrajine pod pokroviteljstvom Avtonomne dežele Furlanije - Julijske krajine, Kraške gorske skupnosti, Pokrajine Trst in Trgovinske, industrijske, obrtniške in kmetijske zbornice v Trstu. Letošnja 7. izvedba te pomembne kmetijske manifestacije, ki je nenehno rasla in se vsestransko razvijala, bo na običajnem, a znatno povečanem razstavnem prostoru Kulturnega centra France Prešeren v Boljuncu. Kot znano, so Kmetijski dnevi sejemska in razstavna prirediteljska z vzporednimi srečanji operaterjev tega področja, okroglimi mizami, predavanji in celovitim prikazom kmetijske dejavnosti na Tržaškem ter ponudbe tržišča.

Ta, na našem območju edinstvena prirediteljska, ki je v preteklih izvedbah odločno pripomogla k ponovnemu vzponu in razvoju krajevnega kmetijstva ter si tako zagotovila naklonjenost javnosti in oblasti, se bo letos predstavila v novi, vsebinsko bogatejši preobleki. Njeni smotri težijo predvsem k utrditvi vloge objektivnega, a obenem kritičnega pokazovalca razmer tržaškega kmetijstva.

Ob raznovrstnih pobudah bodo posebnega poudarka deležni predvsem odnos človeka do narave, skrb za zdravo okolje, sredstva in načini preprečevanja naravnih in ekoloških nesreč, razvojne perspektive kmetijskega sektorja na našem teritoriju z možnostmi vključevanja mladih v proizvodne procese. Te teme bodo nudile priložnost soočanja znanstvenikov, strokovnih in političnih delavcev Furlanije - Julijske krajine, SR Slovenije, SR Hrvatske, avstrijske Koroške in Štajerske. Organizatorji si namreč prizadevajo, da bi naše kmetijstvo dobilo polnopravno mesto tudi v okviru dežel Alpe Adria.

Privlačne in zanimive bodo zlasti številne in raznotere razstave, ki bodo zajemale domala vse dejavnike našega kmetijstva: živinorejo in vzrejo domačih živali, cvetličarstvo, povrtinarstvo, vinogradništvo, agroživilstvo, kmetijske stroje in pripomočke, strokovne publikacije itd. Levji delež razstavnega prostora bo namenjen pokušnji vin, medu in čebelarških proizvodov, mleka in mlečnih izdelkov. V okviru praznika bo tudi sejem prašičev.

Predvidene so tudi razstave nagačene divjadi in lovske trofeje, kamnoseštva in bonsajev.

Posebno novost in poživitev bodo predstavljali avdiovizualni oddelki z nepretrganim predvajanjem diapozitivov in filmov.

Spored predvideva nadalje predavanja, okrogle mize in razprave, na katerih so svoje sodelovanje potrdili številni ugledni izvedenci.

Obiskovalci Kmetijskih dnevov bodo ob tej priložnosti poleg običajnih jedi lahko izbirali še med slastnimi specialitetami domače kuhinje, lovskim golažem in odojki na žaru.

Privlačen in zanimiv bo tudi kulturni in zabavno-razvedrilni spored.

—o—

Tečaji za poklicno izobraževanje

Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje prireja v šolskem letu 1988/89 sledeče tečaje:

Pokrajina Trst

1. za dodeljene uradniškemu delu s kvalifikacijo — 1. letnik (1200 ur)
2. za dodeljene uradniškemu delu s kvalifikacijo — 2. letnik (1200 ur)
3. za strojepis s kvalifikacijo (400 ur)
4. srbohrvaščine (120 ur)
5. za vodenje zadrug (60 ur)
6. za personal computing (160 ur)
7. za programerje elektronskih računalnikov (175 ur)

Župnija Mavhinje vabi na posvetitev nove cerkvice svetega Cirila in Metoda v Cerovljah. Slovesnost bo v nedeljo, 4. septembra 1988, ob 18. uri.

8. za gostince (120 ur)
9. za pomoč ostarelim na domu s kvalifikacijo (350 ur)
10. za splošno živinorejo (za Gročano in Bazovico — 30 ur)
11. čebelarstva (60 ur)
12. biodinamike (30 ur)
13. za tehniko v kletarstvu, vstekleničevanje in ustrezne zakonodaje (20 ur) 1
14. za tehniko v kletarstvu, vstekleničevanje in ustrezne zakonodaje (20 ur) 2
15. za tehniko v kletarstvu, vstekleničevanje in ustrezne zakonodaje (20 ur) 3

Pokrajina Gorica

1. za dodeljene prodaji s kvalifikacijo — 2. letnik (1000 ur)
2. za personal computing (80 ur)
3. angleščine (120 ur)
4. za vodilno osebje v podjetjih (30 ur)
5. za analizo finančnega upravljanja (40 ur)
6. iz kletarstva (30 ur)

Vpisovanje in podrobnejše informacije do 23. septembra:

v Trstu — na sedežu Zavoda, ul. Ginnastica 72 (Dijaški dom), tel. 577941;

v Trstu — na sedežu Kmečke zveze, ul. Cicerone 8/B, tel. 362941 (za tečaje iz kmetijstva);

v Gorici — na sedežu Zavoda, ul. Croce 3, tel. 81826.

»Za boljši slovenski jutri«

Mladinska sekcija Slovenske skupnosti je začela zbirati podpise v podporo delovanja Odbora za varstvo človekovih pravic iz Slovenije, ki se je osnoval ob nedavnem dogajanju pred ljubljanskim vojaškim sodiščem.

Mladinci SSK so se odločili za to akcijo, ker menijo, da so ob primeru sojenja Ivana Boršterja, Janeza Janše, Davida Tasića in Francija Zavrla ostali zamejski Slovenci nekoliko ob robu dogajanja. Res je, da je nekaj posameznikov, društev in organizacij pristopilo in podprlo delo Odbora za varstvo človekovih pravic, a množičnega opredeljevanja pri nas le ni bilo. Mladinska sekcija Slovenske skupnosti zato poziva Slovence v Italiji, da v imenu slovenskega kulturnega prostora s svojim podpisom podprejo delo Odbora za varstvo človekovih pravic in s tem nova prizadevanja za boljši slovenski jutri.

V ta namen Mladinska sekcija SSK predlaga, naj bi akcijo zbiranja podpisov vodil odbor, ki bi ga sestavljali politično in idejno različno usmerjeni posamezniki in organizacije. Mladinska sekcija Slovenske skupnosti pa je že sama začela zbirati podpise.

Podpisati je mogoče ob sredah in četrtnih od 18. do 20. ure na sedežu Slovenske skupnosti v Trstu (Ul. Machiavelli 22), vsak dan pa v Tržaški knjigarni v Trstu (Ul. sv. Frančiška 20) in v Katoliški knjigarni v Gorici (Travnik 25). Podpise bodo zbirali tudi na »Našem prazniku« v Zabrežcu od sobote, 3. septembra, do ponedeljka, 5. septembra, ter na študijskih dnevih Draga 88 od petka, 2. septembra, do nedelje 4. septembra.

**Mladinska sekcija
Slovenske skupnosti**

PISMO UREDNIŠTVU

Čenjeni gospod urednik!

Joško Šavli kar vneto polni stolpce vašega tednika z obtožbami na račun slovenskega zgodovinarstva (zgodovinarjev), ki da je indoktrinirano z jugoslovanskim unitarizmom in da vztraja še vedno na tezah nemških zgodovinarjev o slovenski hlapčevski preteklosti. Te ugotovitve ali natančneje obtožbe uvajajo bralce v sleherno Šavlijevo objavo o slovenski zgodovini; ponovno jih prebiramo lahko tudi v uvodnih taktih knjige »Unsere Vorfahren — die Veneter« (avtorja J. Šavli in M. Bor) — Ugotovitve (obtožbe) pravzaprav lebdijo skozi celoto Šavlijevih objav.

Šavli želi z novimi pogledi osvoboditi zgodovinarstvo pomot in interpretacij, ki so jih na eni strani sugerirali Nemci, z druge strani pa jugoslovanstvo. Ustaljenim spoznanjem postavlja ob bok svoja dognanja, ta pa seveda korenito spreminjajo podobo slovenske preteklosti. Dognanja Franca Kosa, Ljudmila Hauptmana, Milka Kosa, Boga Grafenauerja in drugih so tako potrebna kritične presoje, ker so na mnogih mestih pisane v duhu, ki ga Šavli najbolj ihtavo odklanja. V času, ko na vseh mogočih krajih in priložnostih razglamo demokratičnost našega vedenja, ima vsakdo pravico, da svoje nestrinjanje z obstoječimi spoznanji javno razglašajo. Pri tem pa mora biti njegovo nastopanje v mejah civilizacijskih norm, ki jih družba priznava. Vendar pa Šavli ubira drugačno pot. Preden razodene bistvo svojih pogledov, obračuna z dozdevnimi nasprotniki. Pomaga si z etiketiranjem in sklicuje se na čustva, ki najdejo lahko veliko odmeva v današnjem slovenskem družbenopolitičnem trenutku. Slovenska zgodovinska znanost Šavlijevih dognanj ne sprejema, kritična je predvsem zaradi Šavlijeve metodologije; očita ji, da kaže znake prevelikega diletantizma. Šavli pri tem na očitke odgovarja z očitki o hlapčevski podobi slovenskega zgodovinarstva, ki da se udinja zdaj nemštvu, zdaj jugoslovanskemu unitarizmu.

Kot Slovenec, ki živi v matični domovini in kot zgodovinar Šavlijeve očitke odklanjam. Odklanjam jih tudi zato, ker živim v današnji slovenski stvarnosti in jo skušam vsestransko razumeti in spoznavati. Slovenski narod je zago-

tovo doživljal tudi nehlapčevska obdobja svoje zgodovine in trenutno res ne potrebuje v ta namen novih konstrukcij, ki ga ba osvobajale hlapčevstva davne preteklosti. Pravzaprav moremo govoriti o slavni slovenski preteklosti. Na svoj način odmeva v trenutku, ki ga živimo. Ta je težak in tudi usoden za slovenski narod kot celoto. Joško Šavli, doktor ekonomskih znanosti, bi kot bivši matični Slovenec lahko ta trenutek pomagal premagovati na drugačen način. Izbral si je udobnejšo pot in iz varnejšega zaledja u-perja svojo grajo ljudem in družbi, ki se mora v sedanosti boriti, da bi bila prihodnost boljša in nima časa jadikovati nad preziranjem tiste preteklosti, ki naj bi bila dozdevno slavna in mogočna.

Čenjeni gospod urednik! Sem reden bralec vašega lista in zato sem imel za svojo dolžnost, da vam nestrinjanje s Šavlijevim očitanjem in tožbami (glej Novi list, 21.7.1988) sporočim tem potom in ga tako namenim tudi javnosti. Prisrčen pozdrav!

Branko Marušič

Solkan, 3.8.1988

Dr. Joško Šavli ne »polni« stolpcev našega lista, temveč v njem brezplačno sodeluje, odkar je z Dunaja prišel v Gorico. Od tedaj pa je že poteklo precej let. Predmet njegovega zanimanja je tudi naša davna preteklost. V tej zvezi se je dokopal do nekaterih spoznanj in ugotovitev, s katerimi se dr. Marušič ne strinja. To je njegova pravica. Enako pravico pa ima dr. Šavli, da javnosti posreduje rezultate svojega raziskovalnega dela. Novi list jih objavlja tudi zaradi zvestobe načelu povsem svobodnega izražanja misli in prepričanj in če niso v nasprotju s kazenskim zakonikom. Tako daleč pa še nismo!

(Ured.)

—o—

ŠOLSKA VEST

Ravnateljstvo trgovskega strokovnega zavoda »I. Cankar« sporoča staršem in dijakom, ki so se letos vpisali v I. razred, da je dne 8. avgusta 1988 ministrstvo za javno vzgojo dalo dovoljenje za odprtje poskusnega tečaja »Načrt '92«, katerega namen je postopno preoblikovanje načina poklicnega izobraževanja.

Glasba v poletni Toskani

■ nadaljevanje s 3. strani

umerjenih arij, mogočnih zborovskih »fugatov« pa tudi homofonih izsekov tako plastično upodablja stvariteljski zagon in končno umirjenje v Bogu. Delo, ki ga je avstrijski skladatelj napisal pri dobrih osemdesetih letih svojega tako plodovitega muzikalnega življenja ...!

Poslušalec se lahko po koncertu na samotnem povratku po še bolj samotnih stazah mirno vrača proti že skoraj neosvetljenim visokim zidovom in ob tej vrči zapuščenim starodavnim mestnim vratom navkreber v že zaspano mestno središče, kjer davnim srednjeveškim leščerbam podobne temnorumene svetilke le še skopo osvetljujejo tihe ulice in mečejo grozeče sence na te neme zidove — priče nekdanjosti ...

Toskansko glasbeno poletje pa je še dalje pletlo svoje harmonije — Firenze s

festivalom Estate fiesolana, Arezzo s politonskim tekmovanjem, Siena z Glasbenimi tedni, Lucca s Puccinijevim festivalom — itd. Povesod veliko duhovnega užitka v bogatem svetu glasbe, tako vsestransko polnem in plemenitem!

Skozi pristno in prijetno toskansko pokrajino se popotnik zopet podaja proti glavni železnici na meji z Laciem, kjer slovijo znane topliške kopeli pod Trazimenskimi jezerom. Na poti še kratek postanek v bogati srednjeveški Pienza, domu papeža Eneja Silvija Piccolominija - Pija II (odtod tudi krajevno ime). Tu na trgu mogočno izstopa zgodovinska palača Piccolomini, malo spodaj in izven obzidja pa mirna in romansko stroga cerkva Corsignano, tudi povezana z življenjsko zgodbo velikega humanista ...

Popotnik

SREČANJE MLADIH SLOVENCEV IZ ZAMEJSTVA IN MATIČNE DOMOVINE

Četrto srečanje slovenskih študentov in mlajših izobražencev je letos potekalo od 18. do 21. avgusta v Srednji vasi, prekrasni vasi ob Bohinjskem jezeru. Namen srečanja je bilo poglobljanje stikov in spoznavanje drug drugega.

Najprej je prof. Janez Gradišnik govoril o Bohinjskem tednu. V zelo obširnih prikazih nam je orisal predvojno in medvojno stanje slovenskega človeka, ki je doživljal hude čase. Popoldne nam je dr. France Buchar spregovoril o krščanstvu kot družbenem dejavniku. V zelo jasnem govoru je bilo razumeti, da slovenski katoličan mora biti odprta, kvalitetna, dosledna osebnost, ki zna jasno odgovarjati na današnje socialne-ekonomske potrebe.

Gostitelji srečanja so za sobotno jutro pripravili razmišljanje ob letošnjem vseslovenskem srečanju v Dravljah na temo »Za ljubezen«. Popoldanski prosti čas smo preživljali ob Bohinjskem jezeru. V nedeljo smo s petjem sodelovali pri sv. maši, nato pa se pogovorili o smernicah, ki nas bodo vezale v prihodnosti.

Matjaž Terčič

NA BLIŽNJEM VZHODU NAPETOST

Palestinske šole na zasedenih ozemljih se ne bodo odprle prvega septembra, kot to predvideva šolski koledar. Izraelske oblasti se bojijo, da postanejo srednje in višje šole ter univerze nova žarišča upora, ki z nezmanjšano silo traja že od osmega decembra lani.

V Cisjordaniji, kjer je 300 tisoč dijakov in študentov, so že pred časom sporočili nadaljevanje poletnih počitnic za nedoločen čas. Za področje Gaze, kjer je 100 tisoč palestinskih dijakov, pa so sklenili, da se bo pouk začel z dvotedensko zamudo v srednjih šolah in enomesečno zamudo v višjih šolah.

V Cisjordaniji so izraelski vojaki hudo ranili Arabca, ki je v času policijske ure stopil iz hiše, da bi šel naproti rešilcu, ki je prihitel k njegovemu bolnemu sinu.

Izraelski parlament je zavrnil predlog o arhiviranju preiskave o smrti dveh palestinskih zapornikov v nekem taborišču v puščavi Negev. Začela se bo torej uradna preiskava o nastopu paznikov, ki so ju ustrelili. Obrambni minister Rabin pa je vsekakor poudaril, da bo država še naprej s silo zatirala nasilje.

Izraelska liga za človekove pravice je medtem predstavila javnosti trpljenje treh mladih Palestinec, ki so pričali o doživetjih v izraelskem taborišču v puščavi Negev.

Jordanski kralj Hussein nadaljuje z diplomatskimi stiki z arabskimi državami.

SVETOVNO NOGOMETNO PRVENSTVO

Z objavo v Uradnem listu je postal veljaven zakonski odlok, ki vsebuje izredne in nujne ukrepe za svetovno nogometno prvenstvo leta 1990. Vlada je ta zakonski odlok odobrila 22. julija. Odlok med drugim predvideva izdatek 15 milijard lir v letu 1988, 215 milijard leta 1989 in 378 milijard lir leta 1990.

Posledice varoze v Sloveniji in spoznanja v boju proti njej

Jeseni 1984 in spomladi 88 je zaradi prepoznega zdravljenja slovensko čebelarstvo izgubilo 45 odstotkov čebeljih družin. Čebelarji sicer z naravnimi in umetnimi roji v sezoni te izgube nadomestijo, seveda če je sezona ugodna. Kljub temu pa izgubijo zgodnje paše, predvsem akacije in oljno repico. Če so čebelje družine z razmnoževanjem preveč oslabil, lahko zamudijo tudi smreko in travniško pašo. Tako so čebelarji Poljčan izmed 580 čebeljih družin izgubili kar 432, to je 75%. Središče ob Dravi 65%; Videm - Dobro polje polovico, Krka 40%, Selnica ob Dravi 65, Moravče 70 odstotkov.

Poleg varoze pa so vzrok tako velikih izgub tudi nekatere druge bolezni. Na Primorskem se je razširila huda gniloba čebelje zalege v okolici Gorice. Vztrajno se širi poapnela zalega, pa tudi virusne bolezni, predvsem septikemija. Letošnji pogost vzrok za propad družin je nose mavost čebel. Čebelarji se predvsem posvečajo varozi, zato jesenski hrani niso dodajali fumagilina, ekstrakta pelina ter česna, ki so zelo dobri proti črevesni bolezni, nose mavosti. Pomembno je razkuževanje satja z očetno kislino v zaprtem prostoru. Ob cvetenju kmetijskih kultur so čebele dodatno ogrožene od fungicidov in pesticidov. Vendar indijska čebela že razvija proti pršici obrambne mehanizme zoper varozo.

Kako se azijske in evropske čebele varujejo proti varozi

Že pred 85 leti so opisali parazit varov pri azijskih čebelah, pri nas pa še nismo vedeli za tega zajedalca. V 50 letih tega stoletja so tja kot posebno kakovostno poslali evropsko čebelo in takoj jo je napadel zajedalec in se od tedaj začel naglo širiti v Evropo in na ostale celine.

Že pri preiskavah afriških čebel so dognali, da je tudi pri afriških čebelah, razvoj varoze v pokriti zalegi krajši kot pri evropskih in da se določen del samic ne more popolnoma razviti.

Leta 1985 so v Pekingu začeli raziskavo, da bi dognali pomen čistilnega nagona kot obrambnega mehanizma proti varozi. Pripravili so štiri opazovalne panje, v katere so vsadili posebej azijske in posebej evropske čebelne družine. Izletišče so pustili odprto. V teh panjih je bila temperatura med 32 in 33°, vlažnost pa 75 do 80 odstotno. Vsaka družinska rasa pa je imela ustrezno matico, pri kateri genetska zasnova ni bila ugotovljena. Tako so v družinah opazovali odrasle čebele in zalego. Pred tem pa so 40 delavk vsake opazovalne družine zaznamovali s posebnimi znaki. Od močno napadenih evropskih čebeljih družin so odbrali odrasle varoine samic in jih še isti dan vstavili v priprave. Da bi lahko opazovali vedenje čebel in čiščenje, so v vsaki družini vsadili tridesetim zaznamovanim čebelam na oprsje ali zadek po eno varoino matico. To so ponavljali tudi naslednje tri dni. Ves čas so opazovali vedenje napadenih čebel in bližnje delavke. Iz zalege evropskih in azijskih čebel pa so odstranili zajedavca.

In kaj so pokazale te raziskave? Po vstavitvi varoine matice zaznamovanim čebelam je azijska čebela takoj reagirala in se začela otresati zajedalca s sprednjimi in zadnjimi nogami. V 3 do 5 sekundah se jih je oteplilo dobrih 22%, nadaljnjih 7 pa v eni do 5 minutah. To so zaznamovane čebele storile s hitrim tekanjem v krogu. Če je dovolj hitra, zajedalec z oprsja in trebuha odpade. Ne more pa se otresti zajedalcev, skritih v zadku. V takem primeru čebela nadaljuje čistilni ples, kar je opozorilo sosednjim čebelam. Nekaj jih pride na pomoč. Napadena čebela takoj obmiruje, noge in krila razprostere, dvigne oprsje in zadek ter se prevrta na trebušno stran. Napadeno čebelo druge takoj preiščejo in ukrepajo. Ko prva izsledi zajedalca, ga zgra-

bi s sprednjimi nogami in močno stiska, nato pa pusti da odpade na podnico. Takšno čiščenje sosednjih čebel naj bi bil glavni del čistilnega plesa. V 5 minutah je čebela očiščena na 42%⁰ pršic varoe.

Če pa očiščenje traja dalje, se združi več kot 6 delavk okoli napadene čebele v nekaj klobčič, ki pomaga iskati zajedalca in v 15 minutah odstrani preostalih 10 odstotkov zajedalcev. Od vstavljenih samic varoe je tako uničenih dobrih 99%, 30% jih odstrani napadena čebela, dobrih 59% sosednje delavke, 10% pa čistilna skupina. Nadaljnje raziskave so pokazale, koliko zajedalcev so čebele prinesle v 15 minutah iz panja. Pod drobnogledom so opazovali 42 zajedalcev, ki so jih čebele odvrgele na podnico. 48% jih je poginilo, 73% je bilo pohabljenih, 25% ni imelo okvar, a drugega dne vseeno ni preživel noben.

Kaj pa so glede obrambnega mehanizma ugotovili pri evropski čebeli? Tudi te

dalje na 8. strani ■

Dogodki v Sloveniji široko...

■ nadaljevanje s 1. strani

slovenskim naslovom in tako dalje. Sedaj so sprožili pravo gonjo proti dvojezičnim osebnim izkaznicam, češ da kratijo pravice italijanski večini, kot da bi na teh izkaznicah ne bila italijanščina z večjimi črkami na prvem mestu. Lahko bi govoril o tablah na cesti terana, o postopnem izginjanju slovenčine s smerokazov in še o marsičem. Mi smo ob vsem tem molčali. Res, bilo je nekaj protestov, tudi nekaj zborovanj in na ulici smo se zbrali, ko smo protestirali proti aretaciji profesorja Pahorja. Vendar nismo bili v teh štirih letih sposobni ene same slovenske manifestacije, enega samega resničnega protesta, ki bi bil vreden tega imena. Enotni smo si bili samo v tem, da je naša neenotnost nepremostljiva, ob tem pa smo pragmatično sklanjali glavo in se naslanjali ob pobiranju drobtin, ki so jih drugi puščali za seboj.

In seveda izgubljali. Ne samo pravice, ki nam jih oblasti vztrajno jemljejo, žal smo izgubljali tudi samozavest in zadnje volitve so jasen dokaz tega, da narodnostno vprašanje polagoma podlega drugim interesom, da so zelena vprašanja važnejša od slovenskih. To je posledica dolgoletne politike, po kateri so bila rdeča vprašanja važnejša od slovenskih, politike, ki je bila osnovana na nesmislu, da tistih, za katere so slovenska vprašanja na prvem mestu, ni mogoče jemati resno, češ da so belo obarvani. In v tem zeleno-rdečem-belem vrtiljaku se vrtimo vsa ta leta, vrtiljaka pa žal ne poganjamo sami.

V tem trenutku nam je torej, bolj kot kdajkoli prej, potrebna enotna odločnost. Samo združeni bomo lahko kljubovali in se razvijali, obenem pa morda tudi dočkali naš zaščitni zakon. Morda se bomo morali odpovedati delčku našega pragmatizma in tudi kaj žrtvovati. Politika, ki ji moramo kljubovati, je namreč očitna: manjšini krčiti pravice, jo počasi dušiti, tako da bo v primeru, ko bi res prišlo do odobritve zaščitnega zakona, odskočna deska obstoječih pravic čim nižja.

Jasno je, da so ta stališča za nas povsem nesprejemljiva. Še zlasti pa je v tem trenutku nesprejemljiva apatičnost, s katero spremljajo nekateri krogi naše manjšine ta dogajanje. Pobuda, ki jo danes predstavlja naša mladina, ima tudi ta namen: v času, ko je vsa Slovenija pozorna na ljubljanska dogajanja, ko se okrog rabe slovenščine v javnosti polnijo strani časopisov in revij ter se to vprašanje pojavlja v ospredju razprav najvišjih političnih teles v Sloveniji, se Slovenci v zamejstvu ne moremo sprenevedati, kot da bi bila za nas ta vprašanja drugotnega značaja. Na enem izmed transparentov manifestacije na goriškem Travniku je pisalo: »Pravica je, ali je ni.« Danes lahko ugotovljamo, da pravice ni. Skupno si moramo prizadevati, da »pravica bo« in sedaj je za to pravi trenutek. Naši ljudje niso pozabili svojega jezika, še je v njih mnogo zavzetosti in bojevitosti. Danes, ko vsi Slovenci dejansko občutimo utesnenost, smo nedvomno dovezetnejši za skupne pobude, za utrjevanje enotnega slovenskega prostora, ki ne bo samo kulturni, ampak tudi narodnostno-politični. Slovenska skupnost, edina slovenska politična stranka v Italiji, je seveda pozorna na ta novi trenutek življenja slovenskega naroda. Politični boj, ki ga ta stranka vodi že dolga leta, označujeta dva skupna imenovalca: doslednost v vseh vprašanjih, ki zadevajo slovensko manjšino, in prevladovanje narodnostne problematike nad katerimikoli strankarskimi ali ideološkimi interesi. Kot taka je Slovenska skupnost odprta vsakomur, ki s temi stališči soglaša.

Prav zato nismo mogli mimo zadnjih dogajanj, tako da jim na tem mestu namenimo vso pozornost. Prav zato je naša mladina sprožila pobudo, ki ni le pobuda solidarnosti desetisočem Slovencev, ki so se v matični domovini jasno opredelili za suverenost svojega naroda, ampak tudi spodbuda zamejskim Slovincem, naj prav tako na narodnostni — in ne na kaki drugi — osnovi terjajo svoje pravice. Z namenom, ki ga ima pobuda za naslov, »za bolj ši slovenski jutri.«

Sodobno kmetijstvo

V živinoreji, zlasti pa govedoreji se moramo opreti na doma pridelano osnovno voluminozno in tudi močno krmo, ker je cenejša od kupljene. Pri tem je treba upoštevati gospodarnost, pri pridelovanju najbolj ustrezne kakovostne krme. Govedo je pravzaprav predelovalni stroj, ki naj za ljudsko prehrano neprimerne surovine, to je krmo, predela v visoko vredno hrano, predvsem bogato z beljakovinami. Kmet mora v tem predelovalnem procesu povsem obvladati pridelovanje krmil in pa ohranitev ali konzerviranje le-teh za zimsko prehrano goved in seveda pravilno izbiro govedi. Izbrati mora take živali, ki to krmlilo najbolj gospodarno predelajo, in ustvariti okolje, ki živalim zagotavlja najboljšo predelavo. Ves proces pa mora potekati racionalno, s čim manj dela in poceni. Živinorejec težko bistveno vpliva na cene, lahko pa vpliva na znižanje stroškov pri prirerji mleka in mesa in ker pomenijo izdatki za krmila približno polovico vseh stroškov, jih bo treba najprej zniževati.

V rastlinski proizvodnji velja pravilo, da so le visoki hektarski pridelki cenejši. Ob dragih mineralnih gnojilih, ki pa so prvi pogoj za dobre pridelke, je treba vedeti, s katerim gnojilom in kako gnojiti. Kemična analiza zemlje bo potrebna, da bomo vedeli, kako gnojiti. Prav posebno velja to za kmetije, ki imajo precej lastnega organskega gnojila, hlevskega gnoja, gnojnice in gnojevke.

Vsak uporabljeni kilogram umetnih gnojil zviša pridelavo mleka za 4 do 5 litrov. Visoka cena mineralnih gnojil pa terja več

Usmeritev kmetij v govedorejo

jo skrbnost pri ravnanju s hlevskim gnojem in gnojnico.

Komaj tretjina slovenskih kmetij ima betonirano gnojišče z jamo, oziroma pri pregrajenih hlevih dovolj veliko jamo za gnojevko. Dragocene hranilne snovi nam uhajajo z nestrokovnim zasilnim zlaganjem hlevskega gnoja ter iztekanjem gnojnice, pa tudi s časovno neustreznim pršenjem gnojevke.

Niso pa pomembni le visoki hektarski pridelki v decitonah pridelanih krmil, še pomembnejši je pridelek v škrobnih in redilnih enotah. To se posebno izrazi pri gospodarjenju na travinju, kjer delamo pri rabi in spravi pridelka največ napak, s tem pa višamo strošek, zato je krma draga. Pašni sistem prek vsega ravnega leta 160 do 190 dni je zanesljivo najcenejše krmljenje govedi, zlasti krav in mlade plemenske živine. Čredinsko pašo bi morale uvesti prav vse kmetije, ki imajo vsaj del kmetijskih površin ob gospodarskem dvorišču. Za zimsko krmljenje naj bo prva košnja travinja že sredi maja silirana v obliki ovele travne silaže v razne oblike silosov. Ne samo, da pridelek tako pravočasno pospravimo, ampak ohranimo v njem tudi več hranilnih snovi, kakor bi jih ob sušenju trave na tleh.

Mrvo za zimo, ki nam je pri kravah nujno potrebna, najbolje konzerviramo oziroma dosušimo s prevetrovanjem pod streho. Na manjših kmetijah, kjer se to ne izplača, pa je treba sušiti travo na žičnatih kozolčkih, ki so najcenejša investicija za dobro kakovost mrve.

Pravilo je torej prva košnja za silažo, druga košnja za mrvo s prevetrovanjem na sušilnicah, tretja košnja spet za silažo v mešanici s silažno koruzo.

Silažna koruza je po pridelku škrobnih enot na hektar vsekakor kraljica njiv ob krmni pesi. Silirati pa moramo koruzo vsaj v voščeni zrelosti, da bo imela visoko hranilno vrednost 180 škrobnih enot v kilogramu. Velja jo nekaj prihraniti za krmljenje spomladi in poleti, ko je glavna krma za krave paša ali pokošena trava. V tem času uporabljamo koruzno silažo kot močno in tudi kot balastno krmo. Pozimi je za krave boljše travna oziroma 2/3 travne in 1/3 koruzne silaže. Pitovno govedo bolje prirašča ob koruzni silaži. Cenejši kot urea in koncentradi je doma pridelan konjski bob in njivski grah kot beljakovinski dodatek.

Za krave molznice je krmna pesa pozimi v obrokih do celo 15 kg. odlična krma. Škrobne enote v hlevu so za tretjino dražje kot na čredinski paši. Škrobna enota iz silažne koruze, ki je še najbolj poceni, je za 50 odstotkov dražja kot iz paše. Pomagamo si z dodatkom uree, sečnine v silažo, pri čemer je potrebna previdnost, ker lahko napravimo več škode kot koristi.

Z. T.

—o—

Tragični obračun letalske nesreče v Ramsteinu v Zahodni Nemčiji občutno narašča. Uradna poročila govorijo o 45 mrtvih, vendar se zdi, da so odkrili že 50 trupel. V bolnišnicah je 417 ranjencev. Stanje kar 345 ranjencev pa je zelo hudo. Med žrtvami je veliko otrok, ki so z družinami opazovali akrobatske podvige italijanskega vojnega letalstva, ki je s skupino »Frecce tricolori« sodelovalo pri manifestaciji pri Frankfurtu.

LEV DETELA

32 | Dunajski valček za izgubljeno preteklost

Roman desetih srečan in pričakovanj

Šele zdaj sem se zavedel, da ponoči nisem v dovolj veliki meri pomislil na vse posledice.

Opazil sem, da mu govorjenje povzroča težave.

»Ali vas rana hudo boli?« sem vprašal.

»Ja,« je prikimal.

»Žal nisem zdravnik,« sem rekel. »Nekaj izkušenj z ranami imam le kot lovec in vojak starega kova ... Sem lastnik gradu, v katerega ste se včeraj zatekli. Grof Sternberg ... Vedite, da vam za ceno življenja zdaj nudim zatočišče, pa naj se zgodi karkoli ... Tu imate mojo častno besedo, ki jo je moj rod tolikokrat dal našemu cesarju in nikoli prelomil ... In za kar smo se obvezali v bitki pri Sisku ali Solferinu,* drži tudi za ta čas samozvancev brez pravičnih vladarjev ...«

Poslušal me je molče in prikimal.

»Verjetno veste, s kom imate opravka,« je potem oklevajoče odgovoril ...

»Ja, gospod,« sem rekel. »Žid s transporta, ki stoji na poti v koncentracijsko taborišče smrti na naši železniški postaji, ki jo je za nas vse zgradil moj pokojni oče!«

»No, vidite,« je rekel. »Kako enostavno je to!«

* Zgodovinsko pomembni boji s Turki pri Sisku (nem. Sissek), kjer je bilo leta 1593 zaustavljeno turško prodiranje proti zahodni Evropi, ter Francozi in Italijani pri Solferinu v bližini Gardskega jezera, kjer so bili Avstrijci leta 1859 premagani.

»V preteklosti so naši družini židovski bančniki in trgovci s posojili večkrat pomagali iz gospodarskih zadreg! Zakaj ne bi zdaj pomagal jaz vam?!«

»Dobro,« je rekel. »Verjetno me boste morali še enkrat prevezati ... Nekoliko se spoznam na te stvari ...«

»Res?«

»Sem namreč doktor Bucher, nekdanji zdravnik iz Čakovca.«*

»Gospod doktor Bucher?« sem zajecjal. »Potem ste vi tisti zdravnik, ki je pred desetletjem ob prvem težkem obolenju rešil mojemu očetu življenje!«

»Tako je!« se je nasmehnil.

Sklonil sem se in mu s toplo hvaležnostjo stisnil mrzlo bolniško roko.

»Zdaj boste pa zares morali stopiti po kakšne obveze in obliže,« mi je rekel ter me poslal nazaj v grad.

Previdno kot tat sem se splazil iz stolpa in odšel v kopalnico, kjer smo v posebni omarici hranili najnujnejše za prvo pomoč.

Prav kmalu sem se vrnil z obvezami in obliži.

Šele zdaj sem mu v precejšnji grozi s tresočo roko spet odpel srajco, ki je bila vsa rdeča od že strnjene krvi.

»Le mirno kri, gospod von Sternberg,« me je miril ranjeni zdravnik in mi istočasno vlival poguma pri nadaljnjih zdravniških posegih, ki sem se jih tako bal.

Slekel sem mu krvave cunje, ki so mu pokrivalo gornji del telesa, in ga oblekel v pižamo, ki sem jo prinesel s seboj. Potem sem previdno odstranil zasilno obvezo od včeraj. S čisto krpo sem obrisal kri s kože in rane. Spet sem ga po njegovih navodilih obvezal in zalepil rano še z obližem.

* Mesto na Hrvaškem, blizu Madžarske (v Medjimurju).

NOVICE

Temni oblaki nad iransko-iraškimi pogajanci v Ženevi. Iračani so namreč zahtevali, naj bi najprej razpravljali o 200 kilometrov dolgi meji ob Šat EL Arabu, kar je tudi za Iranec najbolj sporna zadeva. Glavni tajnik Združenih narodov De Cuelar je izrazil zaskrbljenost, ker se je vojski obeh držav veliko bolj počasi umikata, kot se je to prvotno načrtovalo.

—o—

Filipinska predsednica Aquinova je odpotovala na uradni obisk v Sultanat Brunei, domača vojska pa je v stanju pripravljenosti, ker je nevarnost državnega udara.

—o—

V Bangladešu je monsunska deževja od junija povzročila najmanj 400 žrtev. Svoje domove so izgubili štirje milijoni prebivalcev.

—o—

Resolucija, ki so jo odobrili na plenumu Centralnega komiteja poljske partije, kaže, da so v njej zaenkrat zmagali pripadniki zmernejše struje. V dokumentu je rečeno, da je treba iskati dialog in spravo. Ustanovili bodo svet za narodni sporazum, v katerem bo mesto za vse različne družbene in politične dejavnike poljske družbe. Ni pa govora o priznanju Solidarnosti. Stavke se medtem nadaljujejo. V jeklarni Stalowa Wold v jugovzhodnem delu države se je udeležba pri stavki močno povečala.

Napoveduje se agrarna reforma v duhu Gorbačova

Za sovjetsko kmetijstvo se napovedujejo novi časi. Upali bi si trditi boljši časi. Sovjetski partijski voditelj Mihail Gorbačov je namreč poskrbel za novo preseñenje. Pred plenumom vrhovnega sovjeta je izjavil, da je v duhu pravega socializma nujno potrebno omogočiti kmetovalcem, da sprostijo svoje znanje in zmogljivosti. Glede na dejstvo, da je Sovjetska zveza vložila v razvoj kmetijstva ogromne vsote, ki pa niso obrodile zaželenega sadu, je Gorbačov dejal, da je potrebno iskati vzroke za ta neuspeh v odnosu, ki ga kmetje imajo do svojega dela in do zemlje. Ob tej ugotovitvi je torej rešitev le v večji motiviranosti kmetov. To pa namerava sovjetski partijski voditelj doseči tako, da bi omogočil uresničitev kmetijskih zadrug in »družinskih kmetij«, ki bi obdelovale polja, ki bi jih dobile v najem za daljša obdobja, 20, 30 a tudi 50 let. V tem smislu bi seveda morala sovjetska družba spremeniti tudi vrsto davčnih in drugih zakonov, a to so zgolj formalne zadeve, ki ne bi smele ovirati bistvene novosti v sovjetski družbi. Največjo oviro naj bi spet predstavljala birokracija in v tem smislu je nujno potrebna reforma zakonov, ki urejajo najemnine in odnos do lastništva.

Če bo torej res prišlo do te pomembne reforme v sovjetski družbi, bo padel eden najbolj krivičnih zakonov mladega sovjetskega boljševizma, ki je zahteval ogromnih človeških življenj in veliko trpljenja v prvem desetletju po letu 1919, ko je bila sprejeta agrarna reforma, ki je določala ustanovitev kolhozov. Stalinova ideja o u-

stanovitvi kolhozov je torej propadla, za sovjetske kmete pa se napovedujejo novi časi. Sovjetska družba postopno spreminja svojo podobo in sprejema načela umnega gospodarjenja. Mihail Gorbačov pa si bo lahko spet pripisal novo točko v uresničevanju svojega zahtevnega, a perspektivnega gospodarskega in političnega načrta, ki naj bi spremenil podobo Sovjetski zvezi.

—o—

POSLEDICE VAROZE V SLOVENIJI IN SPOZNANJA V BOJU PROTI NJEJ

■ nadaljevanje s 6. strani

so pokazale podobno aktivnost, vendar z veliko manjšo prizadevnostjo. Azijska čebela je bila sposobna med hranjenjem zalege takoj odkriti zajedalca in ga odstraniti, evropska čebela pa je zaznala in odstranila 2 odstotka pršic in zato je potrebovala 75 minut, kar je dosti dalje kot pri azijski. 28% zajedalcev je pobegnilo iz zalege in se prilepilo na odrasle čebele, tako da jih je po preizkusu znova bilo v zalegi 72%. Azijske čebele psihološko zaznavajo bolezen, pomaga jim pa tudi vonjalni mehanizem.

Kazalo bi evropske čebele selekcionirati glede na prizadevnost in sposobnost.

Z. T.

Beri - širi - podpiraj "NOVI LIST"

Vprašal sem ga, če je tako prav.

Prikimal mi je. Pri tem pa se mi je kljub bolečinam, ki jih je moral prenašati, celo nasmehnil.

»Sijajen bolničar ste, gospod grof,« je rekel.

Seveda o zdravilstvu nisem vedel skoraj nič. Toda od nekom sem se vendarle spominjal, da je treba rane, kot je bila Židova, na vsak način dobro obvezati in zalepiti z obližem.

O vsem tem sem moral brati v kaki knjigi, namreč da je to v zvezi z ranjenimi pljuči in z zrakom v njih. A to so bile le nejasne predstave, ki pa so vendarle pripomogle, da sem bil težki nalogi kos. Seveda pa je bila več kot sreča, da mu krogla ni obtičala v telesu.

Zdaj si je pozelel čaja s koščkom kruha. Pil je z veliko težavo in do konca, pri kruhu pa se je davil z vsakim grižljajem, vendar ga je pojedel.

Rekel mi je, da ga zdaj spet lahko pustim samega, ker bo skušal spati. Obljubil sem mu, da bom čez nekaj ur, v opoldanskem času, spet pogledal, kako mu gre. Zaklenil sem sobo in zapustil stolp.

Opoldne sem se vrnil z lončkom dobre goveje juhe in z vrčkom mleka, jabolki in piškoti.

Ko sem odklenil vrata, se je prebudil in se mi skušal nasmehniti.

»Ali je tako prav?« sem ga vprašal in mu pokazal lonček z govejo juho.

Zelo se je je razveselil in jo hlastno pojedel.

Zdelo se mi je, da se mu kri vrača v blede obraz.

»Kaj naj ostanem pri vas?« je rekel.

Njegovo vprašanje se mi je po najinem jutranjem pogovoru zdelo prav neumno.

»Kam pa spet hočete?« sem mu rekel ... »In v tem stanju? Kot zdravnik bi vendar morali vedeti, da niti sedeti ne zmorete!«

»Ja, prav imate,« je zašepetal. »Izročeni sem vam na milost in nemilost v oskrbo, a ne bi rad ogrožal vašega življenja.«

»Tu v gradu ste najbolj na varnem. Povem vam, da boljšega skrivališča do konca te preklete vojne ne boste več našli ...« sem mu zatrdil.

»Morda imate prav,« mi je odgovoril.

»In ta Hitler, in vse, kar se je z njim skupaj skotilo, ti samozvanci, ki ne spoštujejo enkratnosti vsakega človeškega življenja, ki za svoje papirnate in sebične cilje prirejajo vsakodnevna krvava pobijanja z nešteti nedolžnimi žrtvami, niso vredni niti, da pljuneva na njih!« sem zamomljal.

Kljub bolečinam se je na glas zasmeljal.

»Koliko nedolžnih ljudi je že moralo umreti ... Koliko Slovencev, Hrvatov, a tudi Nemcev in Italijanov ... In potem ta apokaliptična groza nečloveškega ubijanja vašega rodu, doktor! Le zakaj si nisva mogla izbrati kakega drugega stoletja za življenje! Zakaj naju je usoda rodila v ta krvavi čas! Bog se nas usmili!« sem zaklical.

Moja izvajanja je ranjeni zdravnik prekinil s stvarnim vprašanjem.

»Boste dovolj previdni, da nama ne pridejo na sled?« je zašepetal in me vprašujoče pogledal.

»Lahko se zanesete na mojo molčečnost,« sem mu odgovoril. »Saj nisem neumen, da bi zašel po neumnosti v past. Dobro vem, da vas še iščejo po mestu in okolici in prežijo na vas na vsakem koraku ...«

»Ah, moja uboga žena in hčerkica ... Ni jima uspelo pobegniti ... Kaj bo zdaj?« je tarnal.

»Zdaj ne premišljuje o vsem tem. Morda bo še vse dobro ... Nemška fronta razpada na vseh koncih in krajih ... Prav lahko se zgodi, da bo prav kmalu konec nemških koncentracijskih taborišč ... In potem boste spet vsi skupaj!«

(Dalje)